

Asia: VN/2588/2024

Lausuntopyyntö: Arviomuistio kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamisesta ja ostolaskutietojen julkaisemisesta

Yleistä

Ovatko arviomuistion nykytilan kuvausta koskevat osiot oikeansuuntaisia ja riittävän kattavia? Olisiko nykytilan kuvausta syytä täydentää joillain näkökulmilla tai tarpeellisilla tiedoilla?

Kuvaukset ovat kattavia, mutta tarkastelu painottuu vahvasti valtiosektoriin ja kansallisesti toteutettaviin hankintoihin. Kansainvälisten hankintojen tarkastelu on suppea.

Ovatko arviomuistioissa esitetyt toimenpiteet vaikutuksineen oikeansuuntaisia? Olisiko toimenpiteitä syytä täydentää joillakin näkökulmilla jatkovalmistelussa?

Toimenpiteiden vaikutuksien oikeasuuntaisuutta on vaikea arvioida, koska useat ehdotukset ovat vielä yleisellä tasolla. Kustannus-hyöty-analyysit ja vaikuttavuusarviot ovat suppeita ja ehdotusten riskiarviointi on toteutettu puutteellisesti. Pitäisimme hyödyllisenä, että arviomuistion ehdotuksien toteuttamiskelpoisuudesta sekä kustannusanalyysistä teetettäisiin riippumaton arvio, jossa selvittäisiin myös vastaavien kansainvälisten hankkeiden kustannukset ja onnistuminen. Erityisesti tietovarantoon liittyviin tietoturva ja turvallisuusriskeihin tulisi kiinnittää erityistä huomioita johtuen tietojen kasaantumisesta yhteen rekisteriin.

Hankintatietovarannon soveltamisala ja säädösympäristö

Onko hankintatietovarannon perustamisen ja ylläpidon edellyttämät sääntelytarpeet tunnistettu kattavasti?

Muistiossa on useita osioita, joissa tarkastelu on yleisluontoinen, jolloin sääntelytarpeiden osalta ei voida kommentoida kattavuutta tässä vaiheessa.

Onko sellaisia hankintayksiköitä tai hankintoja, jotka erityisesti tulisi rajata tulevan hankintatietovarantoa koskevan sääntelyn ulkopuolelle tai toisaalta sisällyttää siihen?

Tietovarannon kokoamista pitäisi tarkastella kansallisen kokonaisturvallisuuden lähtökohdista huomioiden tiedon kasaantumisvaikutukset.

Sisältävätkö hankintayksiköiden ostolaskutiedot henkilötietoja siinä määrin, että niiden käsittely saattaisi aiheuttaa EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetun korkean riskin? Jos kyllä, yksilöi, millaisia henkilötietoja tai erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja hankintadata voi sisältää.

-

Mille organisaatioille tulisi säätää oikeus saada omien tehtäviensä kannalta välttämättömät tiedot hankintatietovarannosta salassapitosäännösten estämättä?

Kaikille hankintayksiköille tulisi varata niiden luonteesta riippumatta mahdollisuus salata tietoja, kun tälle on toimintaan liittyvät perusteet. Perusteina voisivat olla mm. muuttuneessa maailmantilanteessa ja Suomen Nato-jäsenyyden seurauksena esimerkiksi tutkimuskentällä syntyvä uudenlainen yhteistyö, joka voi aiheuttaa aiempaa laajempia tarpeita tietojen salassapidolle.

Hankintatietovarannon tietosisällöt

Puuttuuko hankintatietovarantoon kerättävien tietojen listauksesta joitakin olennaisia tietosisältöjä?

-

Puuttuuko toimenpiteistä jokin tietosisältöjä ja niiden hyödynnettävyyttä parantava toimenpide?

Lähtökohta tarkastelulle tulisi olla se, että mitkä tietosisällöt ovat eri sidosryhmien näkökulmista relevantteja ja tarpeellisia ja mitkä olisivat sidosryhmiä hyödyttäviä toimenpiteitä. Kaikenkattavan tiedon keruu kaikesta on kallista ja vie resursseja. Tietovarantojenkin osalta on tarpeen keskittyä niihin oleellisiin tietoihin, jotka pystytään kustannustehokkaasti keräämään ja tuottamaan ja jotka tuottavat lisäarvoa sidosryhmille.

Seurataanko hankintayksikkösi hankintasopimusten käyttöä sopimuskauden aikana sopimusjärjestelmän avulla tai muutoin? Onko sopimustietojen keräämiselle esitettävä alustava siirtymäaika riittävä?

Sopimuksia seurataan tarkoituksenmukaisilla tavoilla. Kaikenkattava sopimuse seuranta ja yksijärjestelmä tähän ei ole aina välttämättä paras ratkaisu, koska iso osa etenkin pientaloyksiköistä on kertaluontoisia eivätkä ne ole päättymisen jälkeen merkityksellisiä. Isojen sopimusten seuranta taas on aivan normaalia organisaation perustyötä.

Näettekö estettä kerätä rakenteisena datana tarjousten vertailuperusteita ja vertailuhintoja/laatupisteitä koskevia tietoja?

Kyllä. Etenkin isoissa ICT-hankinnoissa vertailu ym. tehdään Excel- ja muita vastaavia järjestelmiä käyttäen, jotka tarjoavat kilpailutusjärjestelmiä huomattavasti monipuolisemmat matemaattiset toiminnot, validoinnin sekä mm. ohjelmointimahdollisuudet. Hankintalain mahdollistamaa liikkumavaraa vertailuperusteiden asettamisessa ei saa rajoittaa tietovarantoon liittyvällä sääntelyllä.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Lausunto_arviointimuistio_hankintojen_tietovarannosta.pdf](#)

Laakso Antti

Aalto-yliopisto - Financial services / Procurement. Antti Laakso, Head of Procurement; Ollimattias Häkkinen, Legal Counsel (Procurement)